

UJEDINJENI NARODI

2011.

FAKULTATIVNI PROTOKOL UZ KONVENCIJU O PRAVIMA DJETETA O POSTUPKU POVODOM PRITUŽBI¹

Države stranke ovog Protokola,

uzimajući u obzir da je, u skladu s načelima proglašenim u Povelji Ujedinjenih naroda, priznanje prirođenog dostojanstva te jednakih i neotuđivih prava svih članova ljudske obitelji temelj slobode, pravde i mira u svijetu,

imajući na umu da države stranke Konvencije o pravima djeteta (u daljnjem tekstu: „Konvencija“) priznaju prava utvrđena Konvencijom svakom djetetu, unutar njihove jurisdikcije, bez diskriminacije bilo koje vrste, neovisno o rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom i drugom uvjerenju, nacionalnom, etničkom i socijalnom podrijetlu, imovinskom statusu, invaliditetu, rođenju ili drugom položaju djeteta ili njegovih roditelja ili skrbnika,

ponovno potvrđujući univerzalnost, nedjeljivost, međuovisnost i povezanost svih ljudskih prava i temeljnih sloboda,

ponovno također potvrđujući položaj djeteta kao nositelja prava i kao ljudskog bića s dostojanstvom i razvojnim sposobnostima,

prepoznajući da poseban i ovisan položaj djece može za njih stvoriti stvarne poteškoće u primjeni sredstava pravne zaštite zbog kršenja njihovih prava,

uzimajući u obzir da će ovaj Protokol osnažiti i dopuniti nacionalne i regionalne mehanizme omogućavajući djeci podnošenje pritužbi zbog kršenja njihovih prava,

prepoznajući da u primjeni sredstava pravne zaštite zbog kršenja prava djeteta prvenstveno treba uzeti u obzir najbolji interes djeteta te da takva sredstva pravne zaštite trebaju uzeti u obzir potrebu za postupcima prilagođenim potrebama djeteta na svim razinama,

potičući države stranke na razvoj odgovarajućih nacionalnih mehanizama kojima se djetetu, čija su prava povrijeđena, omogućava pristup učinkovitim sredstvima pravne zaštite na nacionalnoj razini,

¹http://www.mspm.hr/djelokrug_aktivnosti/zastita_djece/3_fakultativni_protokol_uz_konvenciju_o_pravima_djeteta_o_postupku_povodom_prituzbi

podsjećajući na važnu ulogu koju na ovom području mogu imati nacionalne institucije za ljudska prava i druge mjerodavne specijalizirane institucije sa zadaćom promicanja i zaštite prava djeteta,

uzimajući u obzir da, s ciljem osnaživanja i nadopunjavanja takvih nacionalnih mehanizama, kao i daljnjeg unaprjeđenja provedbe Konvencije i, gdje je to primjenjivo, njezinih fakultativnih protokola o prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji te glede uključivanja djece u oružane sukobe, bilo prikladno omogućiti Odboru za prava djeteta (u daljnjem tekstu: „Odbor“) provedbu zadaća predviđenih ovim Protokolom.

sporazumjele su se kako slijedi:

I. DIO

OPĆE ODREDBE

ČLANAK 1.

NADLEŽNOST ODBORA ZA PRAVA DJETETA

1. Država stranka ovog Protokola priznaje nadležnost Odbora kako je to predviđeno ovim Protokolom.
2. Odbor neće provoditi svoju nadležnost u odnosu na državu stranku ovog Protokola o pitanjima vezanim uz kršenja prava utvrđenih u instrumentu kojeg ta država nije stranka.
3. Odbor neće primati pritužbe koje se odnose na državu koja nije stranka ovog Protokola.

ČLANAK 2.

OPĆA NAČELA KOJA UREĐUJU ZADAĆE ODBORA

U ispunjavanju zadaća koje su mu dodijeljene ovim Protokolom, Odbor se vodi načelom najboljeg interesa djeteta. Također pozornost posvećuje pravima i mišljenjima djeteta i uvažava ta mišljenja u skladu s njegovom dobi i zrelošću.

ČLANAK 3.

POSLOVNIK

1. Odbor usvaja poslovnik kojeg se treba pridržavati prilikom provedbe zadaća koje su mu dodijeljene ovim Protokolom. Pritom posebnu pozornost posvećuje članku 2. ovog Protokola kako bi se zajamčili postupci prilagođeni potrebama djeteta.
2. Odbor će u svoj poslovnik uključiti zaštitne mjere kako bi spriječio manipulaciju djetetom od strane onih osoba koje postupaju u njegovo ili njeno ime te može odbiti razmatranje bilo koje pritužbe za koju smatra da nije u najboljem interesu djeteta.

ČLANAK 4.

MJERE ZAŠTITE

1. Država stranka poduzima sve odgovarajuće korake kako bi osigurala da pojedinci pod njezinom jurisdikcijom nisu izloženi kršenju ljudskih prava, lošem postupanju ili zastrašivanju, kao posljedica pritužbi ili suradnje s Odborom na temelju ovog Protokola.

2. Identitet bilo kojeg odnosnog pojedinca ili skupine pojedinaca neće se javno otkrivati bez njihova izričita pristanka.

II. DIO

POSTUPAK POVODOM PRITUŽBI

ČLANAK 5.

POJEDINAČNE PRITUŽBE

1. Pritužbe mogu biti podnesene od strane ili u ime pojedinca ili skupine pojedinaca, u okviru jurisdikcije države stranke, koji tvrde da su žrtve kršenja, od strane te države stranke, bilo kojeg prava koje je utvrđeno u bilo kojem od sljedećih instrumenata kojih je ta država stranka:

(a) Konvenciji;

(b) Fakultativnom protokolu uz Konvenciju o prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji;

(c) Fakultativnom protokolu uz Konvenciju glede uključivanja djece u oružane sukobe.

2. Kada se pritužba podnosi u ime pojedinca ili skupine pojedinaca, potreban je njihov pristanak, osim ako podnositelj može opravdati postupanje u njihovo ime bez takvog pristanka.

ČLANAK 6.

PRIVREMENE MJERE

1. U bilo kojem trenutku nakon primitka pritužbe i prije nego što je odlučeno o njezinoj osnovanosti, Odbor može odnosnoj državi stranci na žurno razmatranje proslijediti zahtjev za poduzimanjem privremenih mjera, koje bi u iznimnim okolnostima bile potrebne kako bi se izbjegla moguća nepopravljiva šteta za žrtvu ili žrtve navodnih kršenja.

2. Kada Odbor djeluje po slobodnoj ocjeni na temelju stavka 1. ovog članka, to ne podrazumijeva utvrđivanje dopustivosti ili osnovanosti pritužbe.

ČLANAK 7.

DOPUSTIVOST

Odbor smatra pritužbu nedopuštenom u slučajevima kada:

(a) je pritužba anonimna;

(b) pritužba nije u pisanom obliku;

- (c) pritužba predstavlja zlouporabu prava na podnošenje takve pritužbe ili nije usklađena s odredbama Konvencije i/ili njezinih fakultativnih protokola;
- (d) je Odbor već razmatrao isto pitanje ili je ono bilo ili još uvijek jest predmet razmatranja u nekom drugom postupku međunarodnog ispitivanja ili rješavanja spora;
- (e) nisu iscrpljena sva raspoloživa domaća sredstva pravne zaštite. Ovo neće biti pravilo kada je primjena domaćih sredstava pravne zaštite bezrazložno produljena ili nije vjerojatno postizanje učinkovitog rješenja;
- (f) je pritužba očigledno neosnovana ili nije dovoljno potkrijepljena;
- (g) su se činjenice koje su predmet pritužbe dogodile prije stupanja na snagu ovog Protokola za odnosnu državu stranku, osim ako su se nastavile događati nakon tog datuma;
- (h) pritužba nije podnesena u roku od jedne godine nakon što su iscrpljena domaća sredstva pravne zaštite, osim u slučajevima kada podnositelj može dokazati da pritužbu nije bilo moguće podnijeti unutar tog roka.

ČLANAK 8.

PROSLJEĐIVANJE PRITUŽBE

1. Osim ako Odbor smatra pritužbu nedopuštenom bez obavješćivanja odnosne države stranke, Odbor o svakoj pritužbi koja mu je podnesena u skladu s ovim Protokolom na povjerljiv način obavješćuje odnosnu državu stranku što je prije moguće.
2. Država stranka podnosi Odboru pisane odgovore ili izjave kojima pojašnjava pitanje i primijenjena sredstva pravne zaštite, ako postoje. Država stranka podnosi svoj odgovor što je prije moguće, odnosno u roku od šest mjeseci.

ČLANAK 9.

PRIJATELJSKO RJEŠENJE SPORA

1. Odbor će svojim ugledom i utjecajem posredovati među odnosnim strankama s ciljem postizanja prijateljskog rješenja spora na temelju poštivanja obveza utvrđenih u Konvenciji i/ili njezinim fakultativnim protokolima.
2. Sporazumom o prijateljskom rješenju spora postignutom pod okriljem Odbora završava se razmatranje pritužbe na temelju ovog Protokola.

ČLANAK 10.

RAZMATRANJE PRITUŽBI

1. Odbor će razmotriti pritužbe zaprimljene na temelju ovog Protokola što je prije moguće, uzimajući u obzir cjelokupnu dokumentaciju koja mu je podnesena, pod uvjetom da je ona prosljeđena odnosnim stranama.

2. Odbor će održavati zatvorene sastanke prilikom razmatranja pritužbi zaprimljenih na temelju ovog Protokola.
3. Kada je Odbor zatražio privremene mjere, ubrzo će razmatranje pritužbe.
4. Prilikom razmatranja pritužbi koje se odnose na navodna kršenja gospodarskih, socijalnih ili kulturnih prava, Odbor razmatra opravdanost koraka poduzetih od strane države stranke u skladu s člankom 4. Konvencije. Pri tome Odbor uzima u obzir da država stranka može donijeti niz mogućih političkih mjera za provedbu gospodarskih, socijalnih i kulturnih prava u Konvenciji.
5. Nakon razmatranja pritužbe, Odbor bez odgode odnosnim strankama prosljeđuje svoja mišljenja o pritužbi, zajedno sa svojim preporukama, ako postoje.

ČLANAK 11.

PROVEDBA DALJNJIH AKTIVNOSTI

1. Država stranka će pažljivo razmotriti mišljenja Odbora, zajedno s njegovim preporukama, ako postoje, te Odboru podnijeti pisani odgovor koji uključuje informacije o svakoj poduzetoj i predviđenoj aktivnosti s obzirom na mišljenja i preporuke Odbora. Država stranka podnosi svoj odgovor što je prije moguće, odnosno u roku od šest mjeseci.
2. Odbor može pozvati državu stranku na dostavljanje daljnjih informacija o svim mjerama koje je država stranka poduzela u odnosu na mišljenja ili preporuke Odbora ili provedbu sporazuma o prijateljskom rješenju spora, ako postoje, uključujući ih, ako to Odbor smatra potrebnim, u sljedeća izvješća države stranke na temelju članka 44. Konvencije, članka 12. Fakultativnog protokola uz Konvenciju o prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji ili članka 8. Fakultativnog protokola uz Konvenciju glede uključivanja djece u oružane sukobe, kada je to primjenjivo.

ČLANAK 12.

MEĐUDRŽAVNE PRITUŽBE

1. Država stranka ovog Protokola može, u svako doba, izjaviti da priznaje nadležnost Odbora za primanje i razmatranje pritužbi u kojima jedna država stranka tvrdi da druga država stranka ne ispunjava svoje obveze na temelju bilo kojeg od sljedećih instrumenata kojih je ta država stranka:
 - (a) Konvencije;
 - (b) Fakultativnog protokola uz Konvenciju o prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji;
 - (c) Fakultativnog protokola uz Konvenciju glede uključivanja djece u oružane sukobe.
2. Odbor neće primiti pritužbe koje se odnose na državu stranku koja nije dala takvu izjavu, kao ni pritužbe od države stranke koja nije dala takvu izjavu.
3. Odbor će svojim ugledom i utjecajem posredovati među odnosnim državama strankama s ciljem postizanja prijateljskog rješenja spora na temelju poštivanja obveza utvrđenih u Konvenciji i njezinim fakultativnim protokolima.

4. Izjavu na temelju stavka 1. ovog članka države stranke polažu kod glavnog tajnika Ujedinjenih naroda, koji njihove preslike prosljeđuje drugim državama strankama. Izjava može u svako doba biti povučena obaviješću upućenom glavnom tajniku. Takvo povlačenje ne utječe na razmatranje pitanja koje je predmet pritužbe koja je već proslijeđena na temelju ovog članka; neće se primati daljnje pritužbe od bilo koje države stranke na temelju ovog članka nakon što je glavni tajnik primio obavijest o povlačenju izjave, osim ako odnosna država stranka ne podnese novu izjavu.

III. DIO

ISTRAŽNI POSTUPAK

ČLANAK 13.

ISTRAŽNI POSTUPAK ZA TEŠKA ILI SUSTAVNA KRŠENJA

1. Ako Odbor primi pouzdane informacije koje upućuju na teška ili sustavna kršenja prava iz Konvencije ili njezinih fakultativnih protokola o prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji ili glede uključivanja djece u oružane sukobe od strane države stranke, Odbor poziva državu stranku na suradnju pri razmatranju informacija i, u tu svrhu, na neodgodivu dostavu očitovanja vezanog uz odnosne informacije.

2. Uzimajući u obzir sva očitovanja koja je odnosna država stranka mogla podnijeti, kao i bilo koje druge pouzdane informacije kojima raspolaže, Odbor može odrediti jednog ili više svojih članova da provedu istragu te žurno o tome obavijeste Odbor. Kada je to opravdano, i uz pristanak države stranke, istraga može uključiti posjet njezinom državnom području.

3. Istraga se provodi u povjerljivosti, a u svim stadijima postupka zatražit će se suradnja države stranke.

4. Nakon razmatranja rezultata istrage, Odbor bez odgode prosljeđuje te rezultate odnosnoj državi stranci, zajedno sa svim komentarima i preporukama.

5. Odnosna država stranka, što je prije moguće, odnosno u roku od šest mjeseci od primitka rezultata istrage, komentara i preporuka koje joj je proslijedio Odbor, podnosi Odboru svoje očitovanje.

6. Nakon dovršetka takvog postupka u vezi s istragom provedenom u skladu sa stavkom 2. ovog članka, Odbor može, nakon savjetovanja s odnosnom državom strankom, odlučiti o uvrštavanju sažetka rezultata postupka u svoje izvješće predviđeno u članku 16. ovog Protokola.

7. Svaka država stranka može, u vrijeme potpisivanja ili ratifikacije ovog Protokola ili pristupa Protokolu, izjaviti da ne priznaje nadležnost Odbora predviđenu ovim člankom u odnosu na prava utvrđena u nekim ili svim instrumentima navedenim u stavku 1.

8. Svaka država stranka koja je dala izjavu u skladu sa stavkom 7. ovog članka može u svako doba povući ovu izjavu obaviješću upućenom glavnom tajniku Ujedinjenih naroda.

ČLANAK 14.

PRAĆENJE AKTIVNOSTI NAKON ISTRAŽNOG POSTUPKA

1. Odbor može, ako je potrebno, nakon isteka razdoblja od šest mjeseci iz članka 13. stavka 5., pozvati odnosnu državu stranku da ga obavijesti o mjerama koje su poduzete i predviđene kao odgovor na istragu provedenu na temelju članka 13. ovog Protokola.

2. Odbor može pozvati državu stranku na dostavljanje daljnjih informacija o svim mjerama koje je država stranka poduzela u odnosu na istragu provedenu na temelju članka 13., uključujući ih, ako to Odbor smatra potrebnim, u sljedeća izvješća države stranke na temelju članka 44. Konvencije, članka 12. Fakultativnog protokola uz Konvenciju o prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji ili članka 8. Fakultativnog protokola uz Konvenciju glede uključivanja djece u oružane sukobe, kada je to primjenjivo.

IV. DIO

ZAVRŠNE ODREDBE

ČLANAK 15.

MEĐUNARODNA POMOĆ I SURADNJA

1. Odbor može, uz pristanak odnosne države stranke, specijaliziranim ustanovama, fondovima i programima Ujedinjenih naroda i ostalim nadležnim tijelima proslijediti svoja mišljenja ili preporuke vezane uz pritužbe i istrage koje ukazuju na potrebu tehničkog savjeta ili pomoći, zajedno s očitovanjima i prijedlozima države stranke, ako postoje, na ova mišljenja ili preporuke.

2. Odbor također može, uz pristanak odnosne države stranke, navedena tijela upoznati sa svakim pitanjem koje proizlazi iz pritužbi razmatranih na temelju ovog Protokola, a što im u okviru područja njihove nadležnosti može pomoći u donošenju odluke o prikladnosti međunarodnih mjera koje bi mogle pomoći državama strankama u postizanju napretka u provedbi prava priznatih Konvencijom i/ili njezinim fakultativnim protokolima.

ČLANAK 16.

IZVJEŠĆE OPĆOJ SKUPŠTINI

Odbor će u svoje izvješće, koje se Općoj skupštini podnosi svake dvije godine u skladu s člankom 44. stavkom 5. Konvencije, uključiti sažetak svojih aktivnosti na temelju ovog Protokola.

ČLANAK 17.

DISTRIBUCIJA FAKULTATIVNOG PROTOKOLA I INFORMIRANJE O NJEMU

Svaka država stranka obvezuje se što šire upoznati javnost i distribuirati ovaj Protokol te olakšati pristup informacijama o mišljenjima i preporukama Odbora, a posebice u pogledu onih pitanja koja se odnose na tu državu stranku, koristeći se primjerenim i aktivnim sredstvima i u pristupačnim oblicima i za odrasle i djecu, uključujući i one s invaliditetom.

ČLANAK 18.

POTPISIVANJE, RATIFIKACIJA I PRISTUP

1. Ovaj Protokol otvoren je za potpisivanje svakoj državi koja je potpisala, ratificirala ili pristupila Konvenciji ili bilo kojem od njezina prva dva Fakultativna protokola.

2. Ovaj Protokol podliježe ratifikaciji bilo koje države koja je ratificirala ili pristupila Konvenciji ili bilo kojem od njezina prva dva Fakultativna protokola. Isprave o ratifikaciji polažu se kod glavnog tajnika Ujedinjenih naroda.

3. Ovaj Protokol otvoren je za pristup svakoj državi koja je ratificirala ili pristupila Konvenciji ili bilo kojem od njezina prva dva Fakultativna protokola.

4. Pristup se provodi polaganjem isprave o pristupu kod glavnog tajnika.

ČLANAK 19.

STUPANJE NA SNAGU

1. Ovaj Protokol stupa na snagu tri mjeseca nakon polaganja desete isprave o ratifikaciji ili pristupu.

2. Za svaku državu koja ratificira ovaj Protokol ili mu pristupa nakon polaganja desete isprave o ratifikaciji ili isprave o pristupu, ovaj Protokol stupa na snagu tri mjeseca nakon datuma polaganja njezine vlastite isprave o ratifikaciji ili pristupu.

ČLANAK 20.

KRŠENJA DO KOJIH JE DOŠLO NAKON STUPANJA NA SNAGU

1. Odbor će biti nadležan isključivo za kršenja bilo kojih prava iz Konvencije i/ili njezina prva dva Fakultativna protokola od strane države stranke, do kojih je došlo nakon stupanja na snagu ovog Protokola.

2. Ukoliko država postane stranka ovog Protokola nakon njegovog stupanja na snagu, obveze te države u odnosu na Odbor odnose se samo na kršenja prava iz Konvencije i/ili njezina prva dva Fakultativna protokola, do kojih je došlo nakon stupanja na snagu ovog Protokola za odnosnu državu.

ČLANAK 21.

IZMJENE I DOPUNE

1. Svaka država stranka može predložiti izmjenu i dopunu ovog Protokola i podnijeti je glavnom tajniku Ujedinjenih naroda. Glavni tajnik obavješćuje države stranke o predloženim izmjenama i dopunama uz zahtjev da ga obavijeste žele li sastanak država stranaka u svrhu razmatranja i odlučivanja o prijedlozima. U slučaju da se, u roku od četiri mjeseca od datuma takvog obavješćivanja najmanje jedna trećina država stranaka izjasni u korist takvog sastanka, glavni tajnik saziva sastanak pod pokroviteljstvom Ujedinjenih naroda. Svaka izmjena i dopuna koju je usvojila većina od dvije trećine prisutnih država stranaka koje su glasovale, glavni tajnik podnosi Općoj skupštini na odobrenje i nakon toga svim državama strankama na prihvaćanje.

2. Izmjena i dopuna koja je usvojena i odobrena u skladu sa stavkom 1. ovog članka, stupa na snagu tridesetog dana nakon što broj položenih isprava o prijehu dostigne dvije trećine broja država stranaka na datum usvajanja izmjene i dopune. Nakon toga, izmjena i dopuna stupa na snagu za svaku državu stranku tridesetog dana nakon polaganja njezine

vlastite isprave o prihvatu. Izmjena i dopuna će obvezivati samo države stranke koje su je prihvatile.

ČLANAK 22.

OTKAZIVANJE

1. Svaka država stranka može u svako doba otkazati ovaj Protokol pisanom obaviješću glavnom tajniku Ujedinjenih naroda. Otkaz stupa na snagu godinu dana nakon datuma kada glavni tajnik primi obavijest.
2. Otkaz ne utječe na kontinuiranu primjenu odredaba ovog Protokola u odnosu na svaku pritužbu podnesenu na temelju članka 5. ili 12. ili svaku istragu pokrenutu na temelju članka 13. prije datuma na koji otkaz proizvodi učinak.

ČLANAK 23.

DEPOZITAR I OBAVJEŠĆIVANJE OD STRANE GLAVNOG TAJNIKA

1. Glavni tajnik Ujedinjenih naroda depozitar je ovog Protokola.
2. Glavni tajnik obavješćuje sve države o:
 - (a) potpisima, ratifikacijama i pristupima na temelju ovog Protokola;
 - (b) datumu stupanja na snagu ovog Protokola i bilo kojih njegovih izmjena i dopuna na temelju članka 21.;
 - (c) svakom otkazu na temelju članka 22. ovog Protokola.

ČLANAK 24.

JEZICI

1. Ovaj Protokol, čiji su tekstovi na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španjolskom jednako vjerodostojni, bit će pohranjen u arhivu Ujedinjenih naroda.
2. Glavni tajnik Ujedinjenih naroda dostavlja ovjerene preslike ovog Protokola svim državama.